
Turistická chata na Ostrém – 90 let historie v Beskydech

**Od založení KČST v roce 1935 přes válečnou okupaci a partyzánské
boje až po poválečnou modernizaci.**

Košařiska – Ostrý | Foto z r. 1947

Turistická chata KČT Třinec Na Ostrém čp. 75. První zleva Teofil Hepner vedoucí a zakladatel KČST odboru Třinec. Druhý zprava nájemce chaty na Ostrém Adolf Szmek z Košařisk-Tominové. Vedle něho stojí vpravo manželka Anna.

Turistická chata na Ostrém je na svém místě už od roku 1935 a dostala číslo popisné 75 Košařiska. V letošním roce oslavila 90 let od svého postavení. Byla vybudována Klubem československých turistů Třinec na bývalé kravské salaši na jihozápadním svahu hory Ostrý v místní části „Na Ostrým“. Na sousední salaši se pásly ovce a stála tam dřevěná chalupa, která nesla název Do Klimka.

Toto místo má zajímavou historii. Nedaleko v panském lese, už mimo salaš, se do roku 1870 těžila povrchově v těžebních rýhách železná ruda pro třinecké železářny. V blízkosti dnešní turistické chaty stály panské kvartýry, postavené Těšínskou komorou pro dělnický personál pracující na povrchové dobývce železné rudy. Taktéž dřevěné boudy na náradí a kovárna. Z praktického hlediska to bylo výhodné místo nejen svou polohou a blízkostí místa těžby, ale i vydatnými prameny pitné vody na této salaši. Pro úplnost dodávám, že na území obce Košařiska nechala postavit Těšínská komora v předminulém století ještě panské kvartýry pro lesní dělníky na Velké Kyčeře a Gróniku pod Kykulou. Tyto dřevěné boudy sloužily nejen k přespání a odpočinku, ale i k trvalému pobytu rodin dělníků těchto odloučených pracovišť vzdálených od civilizace.

O vybudování turistické chaty na vrcholu Ostrého se pokusil v roce 1930 německý klub Beskidenverein. To se mu však nepodařilo, protože tehdejší Státní lesy a statky Frýdek, kterým lesní pozemky na Ostrém patřily, nedaly ke stavbě chaty souhlasné stanovisko. Je otázkou, jak by dnešní vrchol Ostrého vypadal, kdyby byla výstavba turistické chaty povolena.

Z této situace se poučil odbor KČST Třinec a zakoupil od soukromého vlastníka pozemek o výměře 30 000 m² na horské louce pod vrcholem hory Ostrý na jaře roku 1931. Snahou turistů bylo postavit a otevřít chatu k 10. výročí založení odboru KČST Třinec v roce 1934. Toto úsilí se podařilo naplnit pouze částečně, a to z několika důvodů. Probíhalo dlouhé a složité vyjednávání s lesní správou v Nýdku, pod kterou tehdy státní lesy na katastru obce Košařiska patřily. Dále se několikrát měnil projekt chaty a důležitým faktorem byla postupující hospodářská krize a s ní spojené financování projektu.

Proto začali třinečtí turisté ve druhé polovině roku 1932 s provizorní stavbou, která byla dokončena v roce 1933. Jak vyplývá z jednatelské zprávy odboru: Třinecký odbor vlastní silou vybuďoval horskou boudu na Ostrém, která je předvojem budoucí chaty. Akce nenašla dosti porozumění u státní lesní správy i v ústředí KČST. U příležitosti dokončení této provizorní útulny vydal třinecký odbor fotopohlednici s popisem „Horská bouda na Ostrém K.Č.S.T. Třinec“.

Základní kámen současné turistické chaty, tedy v pořadí té druhé, položili v roce 1933 členové KČST jmenovitě: Alois Konvička, Ing. Bedřich Bušek, Ing. Karel Nežerka, Ing. Miroslav Kröhn a další. Chata byla dokončena v létě 1935 nákladem v celkové výši 180 000 Kč prvorepublikové měny. Hostinská koncese byla získána už v roce 1933 pro první stavbu horské boudy. Slavnostní otevření se konalo v neděli 29. září 1935 za účasti několika stovek turistů, při níž hrála třinecká dělnická dechová hudba z „Verku“ Báňské a hutní společnosti. Hlavní projev k zúčastněným turistům pak měl předseda třineckého odboru KČST a vrchní inspektor Ing. Teofil Hepner. Další dovybavení a úpravy chaty probíhaly ještě celý příští rok 1936, kdy proběhla kolaudace a následné zapsání do pozemkové knihy.

Chata měla k dispozici pro turisty jídelnu, dvě verandy, tři pokoje a společnou noclehárnu. Nájemci chaty sloužil podkrovní byt. Prvním nájemcem byl odborem ustanoven Jan Świerczek z Oldřichovic. Tato dřevěná sroubená stavba se tak stala poslední a nejmenší turistickou chatou postavenou v české části Těšínska v meziválečném období.

O výstavbu útulny se nejvíce zasloužil zakladatel odboru KČST Třinec a zároveň jeho první předseda Ing. Teofil Hepner (19. 10. 1883 – Kostelní Lhota). Působil v Třinci jako Oberinspektor, tedy ředitel koksovny. Báňské a hutní společnosti v období od 1. 5. 1923 do 31. 12. 1935. V roce 1939 odešel z Třince na nové služební působiště, a to na generální ředitelství této společnosti v Praze, kde pracoval až do 30. 9. 1942. Poté byl penzionován. Teo Hepner kromě toho, že založil v Třinci turistický odbor, působil jako člen obecní rady a s jeho pomocí došlo k realizaci mnoha projektů pro blaho města. Byl velkým propagátorem a milovníkem turistiky. Okolí Ostrého si velmi oblíbil, a tak pár stovek metrů výše nad původní útulnou si nechal postavit soukromou chatu. Pomáhali mu ji postavit členové třineckého odboru v letech 1931 až 1934. Po II. světové válce v roce 1949 odprodal „Hepnerku“ (takové pojmenování tato malá chatka dostala od místních turistů) takzvanou trhovou smlouvou tehdejší závodní tělovýchovné jednotě Třineckých železáren.

V období po Mnichovské dohodě v roce 1938, kdy Polsko obsadilo těšínský kraj, chatu na Ostrém převzal PTT (Polskie Towarzystwo Tatrzańskie) oddíl Těšín. Tato situace trvala necelý rok. Otázkou zůstává, kdo v tomto krátkém období provozoval chatu jako nájemce. Po vypuknutí II. světové války a následném obsazení Polska hitlerovským Německem bylo území Těšínska začleněno k Velkoněmecké říši. Turistická chata na Ostrém, jakož i většina ostatních ve Slezských Beskydech, byla začleněna do Landesjugendherbergsverband Schlesien (svaz krajevých mládežnických útulen ve Slezsku). Po znovukonstituování v roce 1940 získal útulnu na Ostrém Beskidenverein z těšínské sekce, nesla tehdy název, Schutzhaus auf dem Ostry. V těchto těžkých časech tyto turistické chaty ponejvíce navštěvovala a byla tam i ubytována Hitlerjugend (Hitlerova mládež). Z vyprávění babičky Evy mi utkvělo v paměti, když vzpomínala, jak potkala oddíl Hitlerjugend na cestě v lese u osady Do Řepy. Mladí chlapi kráčeli pochodovým krokem z Ostrého údolím potoka Kopytnice směrem na Křivou a zpívali německé válečné písně. Když babičku uviděli (tehdy to byla mladá žena), na pokyn jejich vedoucího přestali zpívat a sborově ji pozdravili „Heil Hitler“.

Nájemcem chaty na Ostrém byl v letech 1939 až 1944 jistý Janczar, který tam byl dosazen Němci. Jezdil na motorce značky BMW se sajdkou, ve které vozil zásoby na chatu. Při projíždění katastrem obcí Milíkov a Košařiska zdravil okolo stojící lidi u cesty vztyčenou pravicí. Situace na Jablunkovsku v době II. světové války se začala vyostřovat od podzimu 1943, když na horách a k nim přilehlých vesnicích začaly působit partyzánské oddíly. Německým okupantům tyto „záškodnické“ bojůvky přidělávaly starosti, zvláště když v srpnu následujícího roku byli nad Kozubovou, Ostrým a Mionšim v Dolní Lomné vysazeni sovětské výsadkáři, kteří se k místním partyzánům připojili. Německá správa zrušila veřejný provoz turistických chat na Kozubové a na Ostrém a nastěhovala do nich vojenské oddíly Wehrmachtu pro boj s partyzány. Konkrétně na Ostrém to byl malý jízdní oddíl, který byl ubytován v chatě Hepnerce. Koně těchto vojáků byli ustájeni v turistické útulně, čímž tato silně utrpěla jak znečištěním, tak devastací. Na konci války byla navíc nenechavci vyrabována, ale měla štěstí, že ji Němci nebo partyzáni nevypálili.

V létě roku 1945 byla útulna převzata Národní správou a jejím nájemcem se stal bývalý partyzán oddílu „Kozubová“ *Adolf Szmek. Pocházel z Košařisk a narodil se v hospodářské usedlosti Do Sekuly v Tominové. Po skončení války vyrabovaný objekt chaty obnovil na své vlastní náklady. Zpočátku vedl provoz sám, od roku 1947 po svatbě s manželkou Annou pokračovali v nabídce občerstvení pro turisty spolu. Na Ostrém se jim v roce 1948 narodil první potomek, dcera Hania. Proviant pro chatu se dovážel koňským povozem do Košařisk na Milíř, kde se v místní části Do Kónta vykládal. Pak náklad manželé Szmekovi vynášeli lesní pěšinou nejkratší cestou na Ostrý. Paní Anně vydatně pomáhal statný německý ovčák, který ji táhl do kopce. Manželé Szmekovi chatařili na Ostrém do roku 1950, pak se přestěhovali do sousední obce Milíkov, kde provozovali hospodu v místní části Na Pile, které se začalo říkat Do Adolfa. Pan Adolf Szmek současně pracoval jako sekretář Národního výboru v Milíkově.

Turistická chata KČT Třinec Na Ostrém.

Na lavičce před útulnou sedí uprostřed nájemce Adolf Szmek z Košařisk z Tominové, napravo jeho manželka Anna. Nalevo leží jejich zdatný pomocník německý ovčák. Vlevo sedí muž s fajfkou pan Kajzar z Košařisk-Banatu.

Adolf Szmek * 1921 Košařiska, † 1983 Milíkov
Anna Szmeková * 1924 Milíkov, roz. Kaletová,
pocházela z Bystřice – Paseky

Po zániku ČSR se KČST v původní podobě neobnovil a rozdělil se na KČT a KSTL (Klub slovenských turistů a lyžařů), který existoval až do roku 1949. Po roce 1945 byl* KČT nakrátko obnoven, ale záhy v r. 1948 začleněn jako všechny ostatní sportovní organizace do Sokola. Proto chata na Ostrém připadla do vlastnictví sokolského družstva služeb „Vzlet“, jakožto podnik č. 13753 v roce 1950. Po šesti letech v roce 1956 útulna mění majitele a je včleněna do ČSTV (Český svaz tělesné výchovy). Zároveň přichází nový nájemce, jistý pan Filípek, který provozuje chatu na dlouhou dobu do roku 1962. V tomto období pracuje na chatě jako číšnice paní Vanda Haratyková z Košařisk.

Výhled od kravské salaše na Ostrém směrem na Kamenitý. V popředí vlevo je Hepnerka, uprostřed stojí chata KČT. Rok 1962.

Pro zlepšení rekreace a oddechu pracujících byla v roce 1962 zahájena a následujícího roku 1963 dokončena stavba deseti rekreačních srubových chatek u turistické chaty na Ostrém zásluhou MNV Košařiska. Dále byla samotná chata rekonstruována a rozšířena o verandu a jídelnu, a právě tehdy budova získala elektrické osvětlení. Pro výrobu elektrického proudu sloužil dieselový agregát, do té doby se svítilo v útulně petrolejkami. V provozu chaty pokračují paní Zelinková a pan Malina až do září 1965, kdy je střídají manželé Štanglicovi se synem. Malý chlapec chodil pěšky z Ostrého do české základní devítileté školy v Košařiskách, a to i v zimním období. Byla to nejdelší pěší trasa školáka do školy, která byla umístěna v budově dnešního Obecního úřadu. Zhruba v tomto období chata a její majetek přechází pod státní podnik Restaurace a jídelny.

Po rodině Štanglicových přichází na chatu jako nájemce na podzim 1968 jistý pan Sadový a ten provozuje útulnu asi jeden rok. Za nájemce Sadového pracuje na chatě číšnice v rámci brigády paní Galusiková roz. Sikorová z Košařisk (Kóna). Dalším provozovatelem chaty je Nieslaník z Jablunkova. Turistické hosty v té době obsluhovaly číšnice Anna a Marie, které předtím pracovaly na chatě Visalaje ve Starých Hamrech. Anna pocházela ze Slovácka a mluvila jejich svérázným nářečím. Děvčata byla k návštěvníkům velice příjemná a ochotná. Naopak o nájemci Nieslaníkovi se to nedalo říct. K mladší turistické klientele se choval nevrle a přísně, ke starším lidem byl odměřený. Možná i proto na Ostrém dlouho nepobyl.

O prázdninách v červenci 1970 stanovala mládež z bystrických Pasek na okraji smrkového lesa nad Hepnerkou. Když se to panu Nieslanikovi doneslo, snažil se chlapce odtamtud vystrnadit a ostře na ně vyjel. Mladí kluci se nedali a poslali ho do pr...

V létě roku 1970 přicházejí na chatu Kišová a Bezděk. Proviant a další potřebné věci se na chatu dovážejí traktorem JZD Bystřice z Milíře lesními cestami přes Kyčeru a Kalužný na Ostrý. Díky rodině Sikorů je zřízen mezisklad v jejich rodinném domku v Kóntě u Milíře, kde se potraviny, nápoje a ložní prádlo dočasně přechovává. Po dvou letech se situace na Ostrém mění a přichází nový nájemce Eman Pavelek, který provozuje chatu do května 1974. Po něm nastupuje Karel Janeček a ten na chatě působí tři roky až do léta 1977. Prvního července tohoto roku přichází na chatu Jaroslav Šinágl s manželkou Boženou. Tento nájemce, podle pamětníků si rád přihnul z flašky a pak obsluhoval návštěvníky chaty v povznesené náladě. Na podzim 1979 ho vystřídal Evžen Sadowski, který provozoval chatu do jara 1981. V jeho práci jej vystřídal Josef Smolín se svojí přítelkyní a životní družkou Olgou Pokrývkovou až do podzimu 1982. Pak je nájemcem útulny pan Konvička z blízké Tyry, který byl známý tím, že vedl na Ostrém meteorologické měření. To ho asi zaměstnávalo natolik, že zapomínal hostům připravit jídlo a vymlouval se, že nic nemá. Přitom lidé viděli, jak byl na chatu dovezen gazíkem proviant včetně čerstvě upečeného bystrického chleba. A ten byl tehdy v osmdesátých letech velkým pojmem, široko daleko nebylo lepšího. Nakonec se nechal ukecat a přihřál jim párky s hořčicí, ale čerstvý chleba nedal, jen ten starý, co mu zbyl.

V létě 1983 přichází na Ostrý Petr Kebrt. Pocházel z Čech, sympaťák, měl rád mladé lidi a s každým dobře vycházel. U turistů byl velmi oblíbený a oni mu to opláceli. Parta chlapů z bystrických Pasek, kteří často navštěvovali útulnu na Ostrém, tam pod jeho vedením rádi brigádničili. Připravovali dřevo na otop v zimě. Nařezané špalky štípali na drobno a potom je skládali do tvaru válců vysoké přes 2 metry, které se potom zakryly nahoře stříškou. Někteří z nich, co měli doma větší hospodářství, Petrovi nosili domácí kysané zelí z dubové bečky. On tento chutný zdroj vitamínů od nich vykupoval pro vylepšení kuchyně na chatě.

Po nájemci Petru Kebrtovi přichází na chatu v roce 1985 Jiří Trojáček, který ji provozuje do roku 1988. V revolučním roce 1989 na chatě na Ostrém působí Ladislav Banot. Byl to člověk, který se provozu útulny až tak moc nevěnoval. Velmi často ho zastupoval bývalý lesní kočí z Lomné, zvaný Jednooký Jano. Ten se zase choval neprofesionálně, občas si přihnul a zkazil objednávku potravin a nápojů. V témže roce 1989 byla z osady Tominová vybudována elektrická přípojka včetně nového trafá na chatu Ostrý. Skončila tak éra vyrábění elektrického proudu dieselovým agregátem, jehož charakteristické klepání bylo slyšet za příznivého počasí až na Groníček.

V roce 1992 byla chata vrácena klubu KČT Třinec takzvanou „Dohodou o navrácení práv“ v mizerném stavu. V tomto období přichází na Ostrý na výpomoc panu Banotovi Simona Langrová, která pracuje v útulně jako provozní. Paní Langrová vlastnila dva německé ovčáky, velmi je měla ráda a mluvila o nich, že to jsou její děti. Při procházkách lesem je pouštěla na volno, čímž si zadělala na problém s místním *hajným z Košarisk. Ten ji na to opakovaně upozorňoval, ať mu ti psi v lese neštvoou zvěř. Na jaře 1997 pan Banot a paní Langrová na chatě Ostrý končí a na krátkou dobu jej střídá Jaroslav Šinágl, který jako chatář už zde v minulosti působil. Od 1. května téhož roku začíná generální oprava chaty z větší části svépomocí z řad turistů, členů horské služby a dobrovolníků pod vedením předsedkyně odboru KČT Třinec Věry Byczanské.

Přestavba byla provedena v rekordním čase za vydatného přispění stavební firmy Morcinek, která rovněž vykonávala stavební dozor. Během května až srpna byl postaven nový komín a vyzděn štít, sestaven krov a pokryta střecha. Tomu předcházela likvidace původních částí chaty. Dále byl stržen strop v kuchyni, který byl na spadnutí a postaven nový. Byla opravena sociální zařízení a kuchyň, vyměněny vodovodní trubky a renovována elektroinstalace. Malovalo se a natíralo zařízení chaty. Během podzimních měsíců a prvních dvou měsíců 1998 byla dokončena podkrovní část s celkovou kapacitou 20 lůžek. Veškeré náklady generální opravy byly vyčísleny na téměř 1 milion korun českých. Koncem března 1998 proběhla kolaudace.

Už během rekonstrukce chaty v roce 1997 přichází nový nájemce pan Roman Raszka, který ji provozuje krátce. Střídá ho pravděpodobně jeho příbuzný Jiří Raszka v roce 1998 a pracuje v útulně do podzimu 2003. Po něm přichází Břetislav Verner. Na Ostrém působí do 30. srpna 2006. V září téhož roku nastupuje paní Pavla Kionková, která útulnu provozuje do května 2008. V červnu přicházejí dva nájemci Kamil Lysek a Josef Szotkowski. Na chatě působí do října 2009. Po roce 2008 třinecký odbor KČT zjistil, že nemá dost finančních prostředků na pokrytí dalších oprav, a tak v prosinci 2009 byla chata ve smyslu stanov KČT prodána a převedena na Ústředí KČT. Tímto převodem chata na Ostrém dále zůstává v majetku turistů. Ještě před prodejem přichází na chatu 20. října 2009 současný nájemce Kantor Zbygněv, který ji provozuje ke spokojenosti turistů a návštěvníků Ostrého dodnes.

Chata na Ostrém nestojí na turisticky frekventované trase jako například útulny na Slavíči, Prašivé nebo Bílém Kříži. Přesto má návštěvníků v každém ročním období, zvláště když je příznivé počasí dost a též v jejím nejbližším i vzdálenějším okolí je na co se podívat. Vrcholová kóta hory s přílehlou přírodní rezervací Čerňavina, puklinová jeskyně v jedné z těžebních rýh po těžbě železné rudy v Noclegach a v neposlední řadě bájně Mořské oko, které jde těžko najít.

Desatero člena KČST při návštěvě chaty

1. Při žádosti o nocleh předložím bez vyzvání členský průkaz KČST, který vezme nájemce až do mého odchodu v úschovu. Tím si zajistím 50% slevu na noclezném.

2. V publikaci »Výhody a oprávnění členů KČST« seznámím se s domácím řádem chaty a kapitolou, pojednávající právě o objektu, v němž nocuji. Předpisy tam zmíněné přesně zachovávám.

3. Žádám, aby veškeré účty byly mi předkládány na účtenkách KČST. Při reklamaci bude vzat zřetel jedině na podání, doložená účtenkou KČST. Při tom jest mít na paměti, že nájemce KČST jedná proti zájmům KČST, nevystaví-li můj účet na účtence KČST.

4. Žádám výhradně pohlednice a štítky, vydané Klubem čs. turistů. Pohlednice jako takové jsou označeny. Štítky nesou pak emblem KČST.

5. Přísně šetřím všech zařízení klubovních i nájemcových u vědomí, že mají sloužiti nejen mně, nýbrž celé naší turistické obci.

6. Zapíši se do knihy nocležníků i do knihy pamětní.

7. O veškerých nedostatecích a závadách, jež bezpečně zjistím, uvědomím Ústřední výbor KČST, Praha II., Mikušandská 7. Všechny výstupní — zejména v prvním rozčlenění — se vyvaruji.

8. Stížnosti, týkající se obhospodařování chaty, zanesu též do knihy stížností.

9. Ve všech chatách požaduji »Časopis turistů«, »Letem světem«, »Krásy Slovenska« a »Bezkydy-Jeseníky«.

10. Všímám si bedlivě i turistické orientace a stavu turistických cest v okolí chaty. Přání, vyslovená v tom směru, jsou místním odborem KČST vzata vždy v úvahu.

J. Wiszczor – turista a sběratel.

* Adolf Szmek (1921-1983)

* Poslední zasedání KČT proběhlo 28. října 1948 na Ještědu. Na dlouhou dobu skončila éra významného turistického spolku v naší vlasti.

